

την Ελλάδα οι αντιρρησίες συνείδησης αντιμετωπίστηκαν με εκτελέσεις τη δεκαετία του '40 (εμφύλιος), με πολυτεείς φυλακίσεις και βασανιστήρια τις δεκαετίες του '50, '60 και '70 και με συντομότερες φυλακίσεις, πολλαπλές διώξεις, διακρίσεις και περιορισμούς των πολιτικών και ατομικών τους δικαιωμάτων τις δεκαετίες του '80 και '90. Ο αγώνας των Ελλήνων αντιρρησιών συνείδησης, η συνεχής πίεση των διεθνών οργανισμών που καταδίκασαν επανειλημμένα «την πρακτική της Ελλάδος να συμπεριφέρεται στους αντιρρησίες συνείδησης σαν να είναι εγκληματίες» και η μακροχρόνια δράση των οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, επέφεραν, έστω και καθυστερημένα, τη θέσπιση της «εναλλακτικής πολιτικής κοινωνικής υπηρεσίας» με το νόμο 2510/97 που τέθηκε σε ισχύ το 1998.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ επικρότησε τη θέσπιση της εναλλακτικής υπηρεσίας, αλλά κατήγγειλε ότι, αφενός, πολλές από τις διατάξεις του νόμου δεν ανταποκρίνονταν στα διεθνή πρότυπα, αφετέρου, ότι η εφαρμογή ήταν μη ικανοποιητική και με σαφείς διακρίσεις εις βάρος των αντιρρησιών συνείδησης. Η Ελλάδα, ακόμα και με τις βελτιώσεις του νόμου 3883/2010 και την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας για μείωση της διάρκειας της εναλλακτικής υπηρεσίας στους 15 μήνες, εξακολουθεί να έχει έως και σήμερα τιμωρητική εναλλακτική υπηρεσία και να παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα των αντιρρησιών συνείδησης. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια, σε αντιρρησίες συνείδησης που δεν αναγνωρίζονται ως τέτοιοι από το ΥΠΕΘΑ ή αρνούνται την τιμωρητική εναλλακτική, επιβάλλονται τα πρόστιμα που προβλέπονται για τους ανυπότακτους. Πρόκειται για πρόστιμα της τάξης των 6.000 € για κάθε φορά που αρνούνται να καταταγούν.

Τέλος, από τις αρχές του 2013 ξεκίνησαν ξανά συλλήψεις με τη διαδικασία του αυτοφώρου, αντιρρησιών συνείδησης που έχουν κηρυχτεί ανυπότακτοι.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ θεωρεί αντιρρησία συνείδησης κάθε στρατεύσιμο άτομο το οποίο για λόγους συνείδησης ή βαθιάς πεποίθησης αρνείται να πάρει μέρος άμεσα ή έμμεσα σε πολέμους ή ένοπλες συγκρούσεις και να στρατευθεί. Οι λόγοι συνείδησης ή βαθιάς πεποίθησης μπορεί να πηγάζουν από θρησκευτικά, ηθικά, ανθρωπιστικά, φιλοσοφικά, πολιτικά ή παρόμοια κίνητρα. Το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης ισχύει και για τα άτομα που έχουν ήδη στρατευθεί, καθώς και για τους στρατιώτες που υπηρετούν σε επαγγελματικούς στρατούς και διαμορφώνουν αντίρρηση συνείδησης μετά την στράτευσή τους.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ θεωρεί ως κρατούμενο συνείδησης κάθε αντιρρησία συνείδησης που κρατείται ή φυλακίζεται επειδή του στερήθηκε το δικαίωμα να αρνηθεί τη στράτευση για λόγους συνείδησης και να εκτελέσει μια γνήσια εναλλακτική υπηρεσία μη τιμωρητικής διάρκειας και καθαρά πολιτικού (μη στρατιωτικού) χαρακτήρα.

Σε όλον τον κόσμο, περισσότερα από 10 εκατομμύρια μέλη, ακτιβιστές/-τριες και υποστηρικτές/-τριες της Διεθνούς Αμνηστίας εργάζονται για την άμεση και χωρίς όρους απελευθέρωση όλων των φυλακισμένων αντιρρησιών συνείδησης, καθώς και για τη θέσπιση και εφαρμογή σχετικής νομοθεσίας που να κατοχυρώνει εναλλακτική υπηρεσία πολιτικού και μη τιμωρητικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις συστάσεις διεθνών οργανισμών.

Διεθνής Αμνηστία - Ελληνικό Τμήμα
Σίνα 30, 106 72, Αθήνα
Τηλ: 210 36 00 628
Fax: 210 36 38 016
www.amnesty.org.gr
e-mail: athens@amnesty.org.gr

“ Για δημοκρατικά κράτη που σέβονται τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, ο σεβασμός για το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης δεν μπορεί να θεωρείται έλασσον ζήτημα ξεκομμένο από τη δεσπόζουσα τάση προστασίας και προώθησης, σε διεθνές επίπεδο, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. ”

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

AMNESTY
INTERNATIONAL

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΝΤΙΡΡΗΣΗ
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η αντίρρηση συνείδησης είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και βασική συνιστώσα του δικαιώματος στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Άρθρο 9), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Άρθρο 18), στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Άρθρο 18) και σε άλλα διεθνή κείμενα προστασίας δικαιωμάτων. Επίσης το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης αναγνωρίζεται ρητά στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Άρθρο 10.2).

Ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο ΟΑΣΕ και άλλοι οργανισμοί έχουν καλέσει τις κυβερνήσεις να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα στους στρατεύσιμους να εκτελούν χωρίς διακρίσεις και με αντίστοιχα δικαιώματα εναλλακτική υπηρεσία κοινωνικού χαρακτήρα και μη τιμωρητικής διάρκειας. Επισημαίνουν μάλιστα ότι η αντίρρηση συνείδησης πρέπει να γίνεται δεκτή οποτεδήποτε και αν εκδηλώνεται, ακόμα και κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Δίνουν επίσης ιδιαίτερη έμφαση στη σπουδαιότητα και στη διαθεσιμότητα της ενημέρωσης για την αντίρρηση συνείδησης για κάθε άτομο που σχετίζεται με την στρατιωτική θητεία.

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΝΤΙΡΡΗΣΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ;

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ δεν παίρνει θέση υπέρ ή κατά της αντίρρησης συνείδησης, ούτε προτρέπει υπέρ της εναλλακτικής υπηρεσίας και κατά της στρατιωτικής θητείας. Αγωνίζεται για την κατοχύρωση και τον σεβασμό του δικαιώματος στην αντίρρηση συνείδησης, όπως αγωνίζεται για όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗΣ;

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ δεν παίρνει θέση υπέρ ή κατά της υποχρεωτικής στράτευσης ή της στράτευσης γενικά. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ δεν είναι αντιμιλιταριστική ούτε ειρηνιστική οργάνωση, είναι οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν αμφισβητεί το δικαίωμα των κυβερνήσεων να έχουν στρατό ή και υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, όμως τότε οφείλουν να σέβονται και το ανθρώπινο δικαίωμα των αντirrρησιών συνείδησης για μια δίκαιη, μη τιμωρητική εναλλακτική υπηρεσία εκτός στρατού, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ;

Από τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μόνο τα εξής 8 έχουν ακόμα υποχρεωτική στράτευση: Αυστρία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Κύπρος, Λιθουανία, Σουηδία και Φινλανδία. Η Ελλάδα είναι ανέκαθεν η πιο γνωστή χώρα στην Ε.Ε. για τις σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των αντirrρησιών συνείδησης. Από τις γειτονικές χώρες, η Αλβανία, η Βόρεια Μακεδονία και η Βουλγαρία έχουν προ πολλού καταργήσει την υποχρεωτική στράτευση. Στην Τουρκία ασκούνται μεγάλες πιέσεις από τους αντirrρησίες συνείδησης, και τους/τις υποστηρικτές/-τριες τους για τη νομική αναγνώριση της αντίρρησης συνείδησης.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ζητά άμεσες τροποποιήσεις, ώστε:

- 1 Η εναλλακτική υπηρεσία να μην έχει χαρακτήρα διάκρισης και τιμωρίας, όσον αφορά τις παροχές, τον τόπο εκπλήρωσης ή την διάρκεια. Σήμερα οι αντirrρησίες συνείδησης λαμβάνουν είτε μόνο στέγη και τροφή είτε 223,53 ευρώ το μήνα, και υποχρεώνονται να υπηρετήσουν εκτός της περιφέρειας του τόπου κατοικίας τους. Η διάρκεια της στρατιωτικής θητείας είναι 12 μήνες ενώ της εναλλακτικής υπηρεσίας 15 μήνες.
- 2 Η ιδιότητα του αντirrρησία συνείδησης να μην ανακαλείται ποτέ. Τώρα προβλέπεται έκπτωση π.χ. για πειθαρχικό παράπτωμα. Οι αντirrρησίες συνείδησης υποχρεώνονται τότε να υπηρετήσουν ένοπλη στρατιωτική θητεία.
- 3 Η εξέταση των αιτήσεων για καθεστώς αντirrρησία συνείδησης να είναι υπό τον πλήρη έλεγχο πολιτικών αρχών (δηλ. εκτός ΥΠΕΘΑ). Σήμερα αποφασίζει ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας μετά από εισήγηση επιτροπής στην οποία συμμετέχει στρατιωτικός.

- 4 Το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης να αναγνωρίζεται και για τους/τις επαγγελματίες στρατιωτικούς. Τώρα μόνο οι στρατεύσιμοι (όχι οι επαγγελματίες) μπορούν να αξιώσουν την ιδιότητα του αντirrρησία συνείδησης.
- 5 Να σταματήσουν άμεσα οι συλλήψεις, διώξεις, ποινές φυλάκισης και τα πρόστιμα σε αντirrρησίες συνείδησης. Σε καμία περίπτωση να μη δικάζονται πολίτες από Στρατοδικεία. Τώρα όχι απλώς διώκονται κάποιοι αντirrρησίες συνείδησης αλλά δικάζονται και από στρατοδικεία κατά παραβίαση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.
- 6 Σε καμία περίπτωση να μη διώκονται και δικάζονται πολίτες επανειλημμένα για το ίδιο αδίκημα. Σήμερα κάποιοι αντirrρησίες συνείδησης διώκονται και δικάζονται επανειλημμένα για την ίδια αντίρρηση συνείδησης.

Δεκ. 2021

**AMNESTY
INTERNATIONAL**
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

